1E EVALUATIE MAAIBEHEER

15 februari 2022

Aanleiding

Begin 2020 is het maaibeheer opnieuw aanbesteed. Op basis van de Rapid Impact Contracting methode heeft de gemeente Gennep gekozen voor *id*verde realisatie, en er is een contract gesloten voor 6 jaar (met mogelijkheid tot verlenging van 2 jaar). Op basis van het nieuwe groenbeleidsplan 2021-2031 is een nieuwe weg ingeslagen die uiteindelijk moet leiden naar een groene, gezonde en leefbare buitenruimte voor mens en natuur. Middels ecologisch maaibeheer geven we onder meer invulling aan “Herstel ecosystemen en herstel biodiversiteit (Global Goal 15)”.

Ondertekening van het contract en start van het nieuwe maaiseizoen.

Nu het eerste maaiseizoen (2021) erop zit, is het tijd om te evalueren. De uitkomsten van de evaluatie zullen weer worden gebruikt om de werkprocessen te verbeteren en bij te sturen op het halen van de ambities.

Op 19 oktober 2021 heeft er een interne evaluatie plaatsgevonden met medewerkers van de gemeente en *i*dverde. Daarnaast zijn gegevens vanuit de binnengekomen meldingen geanalyseerd en zijn reacties van een aantal partijen weergegeven die ook in het vervolg een rol gaan oppakken door deel te nemen aan het kernteam.
Hieronder zijn de bevindingen na 1 jaar ecologisch maaibeheer weergegeven.

Gemeente Gennep
Ellen Hoffmannplein 1, Postbus 9003, 6590 HD Gennep
T (0485) 49 41 41 • **E** gemeente@gennep.nl • www.gennep.nl

Aan de hand van de ambities uit de overeenkomst met *i*dverde, wordt de voortgang beschreven en de verbeterpunten benoemd.

1. Ambitie: ecologische meerwaarde
2. Ambitie: draagvlak, profilering gemeente en educatie
3. Ambitie: klimaatmitigatie: CO_2-besparing en circulariteit
4. Ambitie: Klimaatadaptatie
5. Ambitie: veilige steden
   Proces en prioriteringen op contractniveau + Contract

<u>Ambitie 1: Ecologische meerwaarde</u>

Er is een concept-**kansenkaart** beschikbaar (deze is gemaakt op basis van 'ecologische kansrijkheid' die op basis van vooronderzoek en veldbezoek is bepaald). De kansenkaart wordt de basis voor de komende jaren.

De kansenkaart moet worden doorvertaald naar een **bermbeheerkaart**, waarop exact staat wat er waar moet gebeuren. Hier ligt een optimalisatie-slag van inzet van middelen en materieel aan ten grondslag. Deze bermbeheerkaart wordt opgesteld vóór de eerste maaironde 2022 en zal ook gepubliceerd worden (o.a. op de website), zodat burgers weten welk beheerregime waar van toepassing is.

Zowel de kansenkaart als de bermbeheerkaart worden in het Kernteam Ecologisch Maaibeheer besproken (met in- en externe) stakeholders. Zie ook 'Kernteam' bij ambitie 2.

- Bijzonderheden in de uitvoering (leerpunten vanuit 2021): de veiligheid komt in het geding als reflectorpaaltjes niet zichtbaar zijn. Ook het overzicht (vrij uitzicht) op kruisingen was niet altijd gewaarborgd. In het vervolg zal in de 1^{e} maaironde (voorjaarsronde langs het fietspad) ook rondom obstakels, zoals reflectorpaaltjes worden gemaaid en zullen kruisingen waar nodig ook vaker worden gemaaid. Dit zal ook doorgevoerd worden in de bermbeheerkaart.

Het **Monitoringsplan** wordt begin 2022 opgeleverd. Dit betreft een plan voor het monitoren van flora en fauna in de bermen (in samenwerking met IVN). IVN en Flora- en fauna-experts van *i*dverde zullen vanaf 2022 de monitoring gaan uitvoeren, samen met vrijwilligers. Er heeft zich al een aantal vrijwilligers aangemeld. In het voorjaar van 2022 zal nogmaals een oproep worden gedaan.

Win-win-situaties worden benut om zoveel mogelijk ecologische meerwaarde te creëren Voorbeelden uit 2021:

- Bij nieuwe aanleg groen (zoals KEC) wordt het meteen conform de ambities van het biodivers maaibeheer aangelegd.
- bij de Dorpsgaard in Ven-Zelderheide wordt een meerjarig bloemenmengsel ingezaaid, wat conform de ambities van het maaibeleid beheerd zal worden, ten gunste van de biodiversiteit en beleving.

Invasieve exoten: Een exoot is een plant, dier of ander organisme dat van nature niet in Nederland voorkomt. Als een soort schadelijk is voor de natuur en zichzelf snel vermeerdert, noemen we dat een ‘invasieve exoot’. De Aziatische duizendknoop is daar een goed voorbeeld van. Er is tot nu toe weinig Aziatische duizendknoop gesignaleerd in gemeentebermen. Als de chauffeurs van de maaimachines het tegenkomen, wordt de locatie geregistreerd en wordt het maaisel apart afgevoerd). Het voorkomen van uitbraken en de aanpak van invasieve exoten is bij uitstek een thema waarvoor we de samenwerking met andere terreinbeheerders (provincie, Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, Natuurmonumenten, buurgemeenten) moeten zoeken. De provincie Limburg heeft recent een subsidieregeling opengesteld (Subsidie Invasieve exoten 2022-2023) waarbij het gezamenlijk opstellen van een plan van aanpak voor gebiedsgerichte samenwerking kan worden ondersteund. We verkennen de mogelijkheden, want in dit geval geldt: voorkomen is beter dan bestrijden.

<u>Ambitie 2: Draagvlak, profilering gemeente en educatie</u>
Van het Stakeholdersmanagement-plan is een concept-versie beschikbaar. Hierin worden alle doelgroepen en het niveau van communicatie en participatie beschreven.
We zijn bezig met het opzetten van een **kernteam.** (IVN, LLTB, duurzaam bedrijven platform hebben hun deelname toegezegd). Het kernteam mag meedenken en input geven op alle planvormende documenten, zoals het communicatieplan, de bermbeheerkaart en het monitoringsplan. Dit is bij uitstek het platform waar problemen waar we tegenaan lopen op een integrale manier kunnen worden besproken.

We zitten eens in de zes weken samen voor **communicatie en social media,** dan worden acties uitgezet en taken verdeeld. Er wordt gewerkt met een ‘communicatie-kalender’.
Vooruitlopend op het communicatieplan zijn al een aantal acties uitgevoerd om uit te leggen wat we doen en waarom.

- Op de webpagina GroenerGennep is veel informatie geplaatst over het ecologisch maaibeheer. Dit wordt gaandeweg aangevuld.
- In het Vakblad Groen is een artikel verschenen over de ambities van de gemeente Gennep (vanuit het nieuwe Groenbeleidsplan), die onder meer concreet worden gemaakt door het aanpassen van het maaibeheer en de manier van aanbesteden.
- De eigen communicatie-afdeling heeft de maaimomenten aangekondigd via social media en de lokale krant.

De eerste 'bermexcursie' staat gepland voor 2022. (het idee is dan om de nieuwe Raadsleden en burgerraadsleden mee te nemen op excursie).
In 2022 (voorjaar, na 1e maaibeurt) zal er wat uitgebreider gepeild worden wat stakeholders / burgers nu vinden van het ecologisch bermbeheer, draagvlak, en of er voldoende communicatie is. (bijv. door middel van een enquête).

Ambitie 3: Klimaatmitigatie, CO_2-besparing en circulariteit

Acties die bijdragen aan klimaatmitigatie en circulariteit, zoals het hergebruik van maaisel, het toepassen van een bijzondere composteringsmethode (bokashi), worden vanaf 2022 opgepakt. Daarbij wordt ook gekeken hoeveel CO_2-besparing deze verwerkingsmethode oplevert.
De doelstelling is om zoveel mogelijk elektrisch te werken: voor gazonmaaiers bestaat er een elektrische variant. De inzet van machines is onderdeel van het uitvoeringsplan beheer.
Op gazons is het doel van 50% elektrisch maaien in 2021 nog niet gehaald. Er is 30% van de tijd met de elektrische maaier gemaaid. De voornaamste oorzaak hiervan is het extreem groeizame weer in 2021, dan is de elektrische maaier niet sterk genoeg. Ook was er door personeelswisselingen tijdelijk geen geschikte machinist voor de machine. De verwachting is dat er komend jaar meer gebruik wordt gemaakt van elektrische machines, waardoor meer CO_2 wordt bespaard.

Ambitie 4: Klimaatadaptatie

Op deze ambitie zijn nog geen taken uitgevoerd, dit speelt pas vanaf 2022.

Ambitie 5: Sociale cohesie en veiligheid

De jaarlijkse 'Safety day ' die gepland stond, is verzet. Ook d.m.v. werkplek-inspecties en controle van machines wordt er gedaan aan bewustwording onder het uitvoerend personeel.
Veiligheidsinspectie met betrekking tot het machinepark en persoonlijke beschermings-middelen wordt zelfs dagelijks gedaan. De veiligheidsdata zijn per *i*dverde-vestiging beschikbaar: In 2021 zijn tijdens de maaiwerkzaamheden door *i*dverde geen ongevallen of gevaarlijke situaties voorgevallen in Gennep.
Aanpassingen met betrekking tot verkeersveiligheid worden meegenomen in de bermbeheerkaart.

Proces, management en overleggen

De samenwerking tussen *i*dverde en medewerkers van gemeente Gennep verloopt goed. Op planvormings-niveau wordt samengewerkt, en door de korte lijnen worden aandachtspunten meteen doorvertaald naar de praktijk. Er is sprake van een fijne interactie en de nodige flexibiliteit. De Mutual Agreement Paper (MAP) biedt een goede basis voor activiteiten, taakverdeling en planning.
Soms is nog niet helemaal duidelijk wie aanspreekpunt is voor welk onderdeel. Dit wordt door middel van overleg verholpen.
De planning van de laatste ronde was voorzien tussen 15 september en 15 oktober, in de praktijk werd het wat later, terwijl dit maaironde al wel naar buiten toe was aangekondigd. Ecologisch gezien heeft later maaien voordelen, maar er kwamen wat meer opmerkingen van inwoners. In het vervolg zullen in het bermbeheerplan ook de vaste maai-periodes worden opgenomen en kortgesloten met de afdeling communicatie; berichten die naar buiten gaan worden nog een keer extra gecontroleerd op haalbaarheid.

Meldingen

In het maaiseizoen zijn er in 2021 ruim 80 meldingen binnengekomen over het maaibeheer. Na september zijn er nauwelijks nog meldingen gedaan.

In het begin zijn er veel meldingen gemaakt over bepaalde locaties waar gewoon nog regulier beheerd zou moeten worden (dwz ongeveer iedere 10 dagen maaien met een gazonmaaier). Enkele uitschieters waar veel meldingen over gekomen zijn: Eekhoornstraat, industrieterrein De Grens, Van Gelderstraat. Dit kwam omdat er een fout zat in de maaikaarten (enkele percelen waren niet ingekleurd). Wat hierin ook een rol heeft gespeelt is dat het voorjaar natter is geweest dan andere jaren, hierdoor waren de maaibare dagen minder. Daarnaast zie je bij iedere aannemer dat het eerste jaar altijd even zoeken is hoe en wat er precies gemaaid moet worden. Deze meldingen zijn opgelost door de kaarten aan te passen. We verwachten over deze locaties volgend jaar geen meldingen meer.

Bij overige meldingen (die te maken hebben met veranderend beheer), wordt de ernst van de melding afgewogen, waarbij het volgende prioriteitenlijstje wordt gehanteerd:

1. Veiligheid, 2. Ecologie, 3. Beleving

Over onveilige situaties zijn vooral na de 1ste maaironde meldingen gemaakt, we hebben het hier dan over het maaien van de bermen. Deze meldingen worden altijd zo snel mogelijk verholpen, aangezien veiligheid (ook verkeersveiligheid) voorop staat. Voor 2022 zijn deze locaties inzichtelijk gemaakt en worden verwerkt op de beheerkaart.

Over specifiek de groene gracht in Gennep zijn via het meldingssysteem 2 meldingen gemaakt, en zijn er via de mail ook meerdere meldingen binnen gekomen. We zien hierin wel dat dit pas vanaf de (na)zomer begon te spelen. Hoewel de groene gracht kansrijk is voor de ontwikkeling

van biodiversiteit, begrijpen we dat dit een locatie is waar beleving en uitstraling ook belangrijk is. We bekijken wat er gedaan kan worden om op de groene gracht ecologie en beleving dichter bij elkaar te brengen.
Er zijn meldingen binnen gekomen over specifieke locaties waar veel met honden gelopen wordt, deze locaties zijn inzichtelijk gemaakt en worden besproken voor de beheerkaart van 2022, mogelijk dat hier ook nog extra ingezet kan worden.

In 2021 waren er aanzienlijk minder klachten over eikenprocessierups. Rondom eikenbomen blijft de begroeiing staan, waardoor de processierupsen zich minder makkelijk verplaatsen. Ook was de algemene plaagdruk dit jaar lager dan vorige jaren.

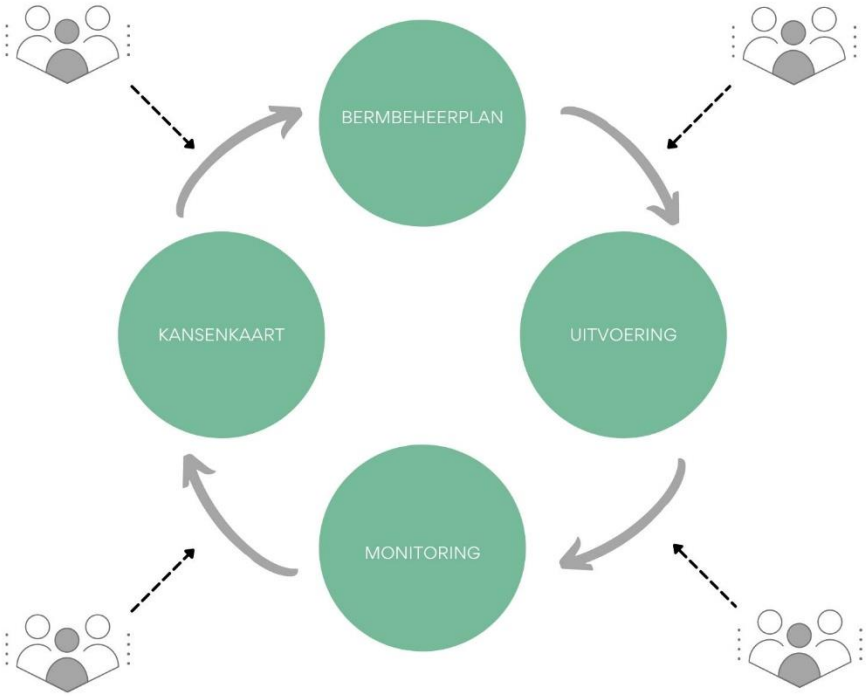
Vorige jaren kwamen ook regelmatig meldingen binnen met het verzoek om minder en / of later te maaien. (“Maai-mei-niet”). Daar is met de inzet van het nieuwe maaibeleid gehoor aan gegeven, wat ook regelmatig positieve reacties oplevert.

Reactie IVN op het nieuwe maaibeleid:

Hoe verder?

Vanaf volgend jaar gaat het kernteam zich buigen over de verschillende documenten die zijn opgesteld om het maaibeheer goed uit te rollen. We verwachten dat hiermee het maaibeheer evenwichtiger zal worden, en dat we meer rekening kunnen houden met wensen en belangen van burgers en bedrijven (agrariërs).

Op sommige plekken zal in 2022 toch weer wat intensiever of anders gemaaid worden. We willen in ieder geval meer die locatie-specifieke benadering toepassen. Parken of grasvlakten die veel gebruikt worden door inwoners zul je regelmatig moeten blijven maaien, wellicht aan de randen alleen wat begroeiing laten staan. De plekken die dit vanuit veiligheid intensiever gemaaid moeten worden zijn nu goed in beeld. Op de meeste plekken, daar waar het kan, blijft het ecologisch beheer van kracht.

Er liggen nog mogelijkheden om het ecologisch maaien verder te ontwikkelen, en die meegenomen worden bij het maken van de kaarten voor 2022, zoals:

- Sinusmaaien (meer random maaien, niet in blokken maar meer in kronkelend patroon). Dit kan alleen in de bredere bermen/grasstroken.
- Gefaseerd maaien in blokken (dit kan ook in de smallere bermen).
- Bij de bredere kansrijkere plekken maaien en het maaisel 5 dagen laten liggen zodat insecten kunnen ontsnappen (cyclomaaier of machine met messenbalk/vingerbalk)
- We brengen ook in beeld waar struikgroei tussen bomen mogelijk is, alleen op plekken waar veiligheid niet in het gedrang komt uiteraard.
- Een extra maaironde overwegen in het voorjaar/zomer, voor kansrijke en voedselrijke plekken, zodat verschraling ook daar aanslaat.
- Laat maaien werkt bevorderlijk voor de biodiversiteit. Door pas in oktober/november te maaien zijn de meeste insecten al ver weggekropen en is het zaadmateriaal al gevallen, daardoor kan er ook gekozen worden om een maai-zuig machine bij de kansrijke plekken in te zetten i.p.v. een cyclomaaier.
- Specifiek voor de groene gracht is het idee bedacht om samen met omwonenden delen in te zaaien met een speciaal bloemenmengsel, in combinatie met educatie. We streven naar meer variatie: van nette stukken die met inwoners worden ingezaaid, wildere stukken waar vooral insecten wat aan hebben en kort gemaaide stukken waar gespeeld kan worden.

Conclusies

De ingeslagen weg is een waardevolle bijdrage aan de Gennepse ambities, zoals vastgesteld in het groenbeleidsplan 2021-2031. Op hoofdlijnen sluit het gevoerde maaibeheer aan bij deze ambities. De samenwerking tussen de gemeente en *i*dverde verloopt voorspoedig.

Op veruit de meeste plekken, ongeveer 80%, blijven we hetzelfde maaibeheer voeren als in 2021. Op sommige plekken (ca. 20%) zal in 2022 weer wat intensiever of anders worden gemaaid:

- De plekken (voornamelijk buiten de bebouwde kom) die vanuit veiligheid intensiever gemaaid moeten worden, zoals kruisingen, rondom paaltjes en bebording, zijn al goed in beeld en zullen intensiever worden gemaaid.
- Vooral binnen de bebouwde kom zoeken we in overleg met gebruikers naar maatwerk voor intensief gebruikte plekken zoals parken, gazons of grasvlakten. Dit kan betekenen dat deze locaties in 2022 vaker worden gemaaid of anders worden beheerd dan in 2021.

We blijven per locatie zoeken naar de juiste balans, omdat de manier van werken en de ambities veranderd zijn. Het doorvoeren van deze veranderingen en de afstemming met burgers en belangengroepen vergt meerdere groeiseizoenen. De organisatie (met onder meer een kernteam) is hierop ingericht.

Meer info:

- https://www.gennep.nl/ecologisch-maaibeheer
- Artikel in Vakblad Groen 22 juli 2021: Gennep jaagt groene ambities na met nieuwe manier van aanbesteden.